

Галина Миколаївна КОЛІСНИК

доктор економічних наук,
доцент,
професор кафедри обліку і аудиту,
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
E-mail: kolisnuk_galina@mail.ru

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИТРАТ У ФІНАНСОВОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Колісник, Г. М. Державне регулювання витрат у фінансовому підприємстві [Текст] / Галина Миколаївна Колісник // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 4. – С. 44-52. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Поява, формування та розвиток фінансового підприємства були обумовлені виникненням нового для України фінансового ринку. Щоб задовольнити потреби цього ринку, виникла необхідність у професійних учасниках. Досвід фінансово-кредитного підприємства в Україні свідчить про значний ризик усіх учасників цього виду підприємницької діяльності.

Мета дослідження полягає у визначенні мети, ролі, сутності та значення державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві.

Результати. Визначено структуру фінансового підприємства за характером проведення операцій, де суб'єктів фінансового підприємства класифікують за характером проведення фінансових операцій. З'ясовано, що діяльність фінансового підприємства здійснюється на фінансовому ринку, який містить такі сегменти: ринок фінансових послуг, грошовий ринок, кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок. Розглянуто роль державного регулювання фінансовим підприємством, яке полягає не тільки в розвитку фінансового ринку, але й в розвитку економіки всієї країни. Запропоновано взаємозв'язок методів державного регулювання суб'єктів фінансового підприємства. Доведено, що зміст державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві полягає в оптимізації їх структури. Розглянуто базові блоки державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві. Доведено, що система державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві представлена у вигляді інструментів та містить різні заходи з регулювання. Запропоновано застосування інструментів державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві з метою подолання негативних факторів.

Ключові слова: фінансове підприємство; суб'єкти фінансового підприємства; фінансовий ринок; державне регулювання витрат фінансового підприємства.

Halyna Mykolaivna KOLISNYK

Doctor of Sciences (Economics),
Associate Professor,
Professor of the Department of Accounting and Auditing,
Uzhgorod National University
E-mail: kolisnuk_galina@mail.ru

STATE REGULATION OF EXPENDITURE IN FINANCIAL ENTERPRISE

Abstract

Introduction. The emergence, formation and development of financial business are conditioned by the emergence of a new financial market for Ukraine. To meet the needs of this market, there is a need for professional participants. The experience of financial and credit business in Ukraine shows a significant risk for all participants in this type of entrepreneurial activity.

Purpose. The article aims to determine the purpose, role, essence and value of government regulation of costs in a financial enterprise.

Results. The structure of financial entrepreneurship has been determined by the nature of operations, where the

subjects of financial enterprise are classified according to the nature of conducting financial transactions. It is revealed that the activity of financial entrepreneurship is carried out in the financial market, which includes such segments: financial services market, money market, credit market, securities market, currency market. The role of state regulation of financial entrepreneurship is considered. It is based not only on the development of the financial market, but also on the development of the economy of the entire country. The interconnection of methods of state regulation by subjects of financial enterprise is offered. It is proved that the content of state regulation of expenditures in financial entrepreneurship is to optimize their structure. The basic blocks of state regulation of expenses in financial enterprise are analysed. It is proved that the system of state regulation of expenditures in financial enterprise is represented in the form of instruments, it examines various regulatory measures. The use of instruments of state regulation of expenses in financial enterprise with the purpose of overcoming of negative factors is offered.

Keywords: *financial entrepreneurship; subjects of financial entrepreneurship; financial market; state regulation of expenses of financial enterprise.*

JEL classification: G18

Вступ

Становлення фінансового підприємництва як окремого економічного явища відбулося в результаті структурних перетворень у національній економіці. Поява, формування та розвиток фінансового підприємництва були обумовлені виникненням нового для України фінансового ринку. Щоб задовольнити потреби останнього, виникла необхідність у професійних учасниках. Їх знання, вміння і досвід були спрямовані на щоб забезпечити ефективний перерозподіл капіталу в суспільстві.

Фінансове підприємництво розглядається як одне із найскладніших видів підприємницької діяльності, воно відоме із стародавніх часів, яке здатне приносити доходи не менш суттєві, ніж приносять комерційні підприємства. Однак фінансове підприємництво вимагає більш високих професійних знань і практичних навиків досвіду продавців і покупців грошових коштів. За своєю суттю професійні учасники фінансового ринку забезпечують здійснення специфічної діяльності, де об'єктом купівлі-продажу є особливий товар (гроші, іноземна валюта, цінні папери). З огляду на зміст фінансового підприємництва, суб'єкти, що забезпечують його здійснення, спеціалізуються на наданні фінансових послуг та опосередковують у своїй діяльності рух акумульованих фінансових ресурсів шляхом їх залучення та вкладення у фінансові активи. Досвід фінансово-кредитного підприємництва в Україні свідчить про значний ризик усіх учасників цього виду підприємницької діяльності.

Аналіз економічної літератури дозволив виявити низку проблем щодо сучасних підходів застосування інструментів державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві та методів державного регулювання суб'єктами фінансового підприємництва. Оскільки в сучасній науковій літературі суб'єкти фінансового підприємництва розглядаються ізольовано один від одного, то перед нами постає завдання пов'язати між собою ці структури з метою виокремлення спільних точок державного регулювання в межах визначеного предмету дослідження – витрат.

Також комплексне вивчення фінансового підприємництва як окремого економічного процесу має важливе значення при формуванні його інфраструктури та механізму державного регулювання витратами. Специфіка діяльності окремих суб'єктів фінансового підприємництва, їх єдність та взаємозалежність у видах діяльності визначатиме спосіб та ступінь державного регулювання витрат.

Отже, в науковій літературі ставлення вітчизняних фахівців до процесу державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві не отримало широкого висвітлення.

Мета статті

Мета дослідження полягає у визначенні мети, ролі, сутності та значення державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження

Особливим видом комерційного підприємництва є фінансове підприємництво, або як прийнято його називати – фінансово-кредитне. Об'єктом купівлі-продажу останнього є дуже специфічний товар, такий, як гроші, іноземна валюта, цінні папери. У часи неринкової економіки фінансове підприємництво було монополізоване державними органами, а здійснення його окремими колективами або громадянами вважалося протизаконним.

За умов ринкової економіки ринок грошей, валюти, цінних паперів має право на законне існування, і активними агентами цього ринку поступово стають комерційні банки, фондові біржі, підприємства, організації і навіть окремі громадяни-підприємці. Право на здійснення громадянами операцій з цінними паперами закріплене законодавством України. Фінансове підприємництво потребує

одержання інформації з певних джерел, зокрема даних про: курс валюти, потенційних покупців грошей, валюти, цінних паперів, умови здійснення фінансово-кредитних операцій і порядок їх оформлення, кредитний відсоток, необхідні джерела ресурсів. Розглянемо суб'єктів фінансового підприємництва за характером проведення операцій.

Найчастіше суб'єктів фінансового підприємництва класифікують за характером проведення фінансових операцій, практично всі вони присутні на вітчизняному ринку фінансових послуг (рис. 1).

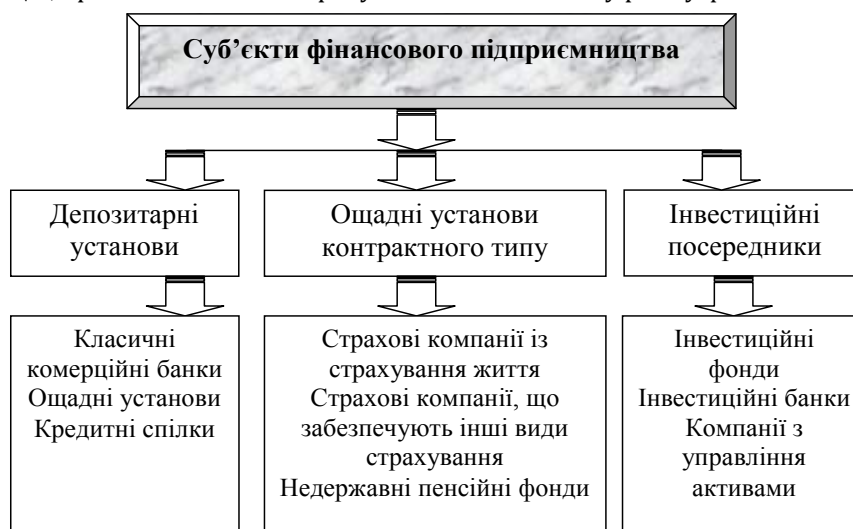

Рис. 1. Структура фінансового підприємництва за характером проведення операцій [1]

Діяльність фінансового підприємництва здійснюється на фінансовому ринку, що містить кілька сегментів (ринок фінансових послуг, грошовий ринок, кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок тощо), де в межах обігу капіталу визначається їх спроможність фінансувати економічну діяльність та забезпечувати функціонування, тим самим впливаючи на розвиток економіки країни. Мета діяльності фінансового підприємництва полягає в реалізації контрактних відносини з клієнтами щодо їх обслуговування з використанням усього спектру фінансових інструментів.

Сутність фінансового підприємництва полягає в тому, що підприємець, купуючи особливий товар, реалізує їх покупцеві за плату, вищу початкової (можливо, навіть у кредит), у результаті чого створюється підприємницький прибуток за рахунок різниці в цінах.

Як кумулятивна система фінансове підприємництво об'єднує сегментовані види професійної діяльності на фінансовому ринку з оперуванням фінансовими активами. Але, оскільки в Україні інститут фінансового підприємництва знаходиться в стадії становлення та постійно зазнає різноманітних впливів, необхідним є подолання проблем у їх діяльності із залученням держави. Застосування державою регуляторних функцій сприятиме подоланню проблем у діяльності фінансового підприємництва.

Якщо б на фінансовому ринку були відсутніми трансакційні витрати, а конкурентна ціна була ефективною, то конкурентний ринок не потребував би регулювання з боку держави. Проте в сучасних умовах, коли функціонує фінансовий ринок, його учасники зіштовхуються з низкою проблем, вирішення котрих неможливо без участі регуляторів.

Державне регулювання фінансовим підприємництвом є механізмом для підтримання рівноваги взаємних інтересів всіх учасників фінансового ринку в межах чинного законодавства. Його необхідність обумовлена існуванням потреби в створенні умов функціонування всіх його учасників, захисту прав, підтримки ціноутворення залежно від попиту та пропозиції на ринку, розвитку інфраструктури фінансового ринку.

Методи державного регулювання суб'єктами фінансового підприємництва наведені на рис. 2.

Роль державного регулювання фінансовим підприємництвом полягає не тільки в розвитку фінансового ринку, але й у розвитку економіки всієї країни. Недостатній розвиток фінансового ринку, загалом через відсутність державного регулювання, призводить до погіршення інвестиційного клімату, недовіри потенційних інвесторів.

Загрозу для діяльності всіх суб'єктів фінансового підприємництва становлять здебільшого зовнішні ефекти – екстерналії. Під цим терміном ми розуміємо невраховані та незаплановані впливи на рівень витрат суб'єктів фінансового підприємництва, що «пов'язані з економічними угодами витрати (вигоди), котрі несуть (або отримують) не продавці чи покупці, а особи, котрі безпосередньо не беруть участі у відповідних операціях. Важлива функція держави полягає в управлінні такими зовнішніми витратами та вигодами» [2, с. 67].

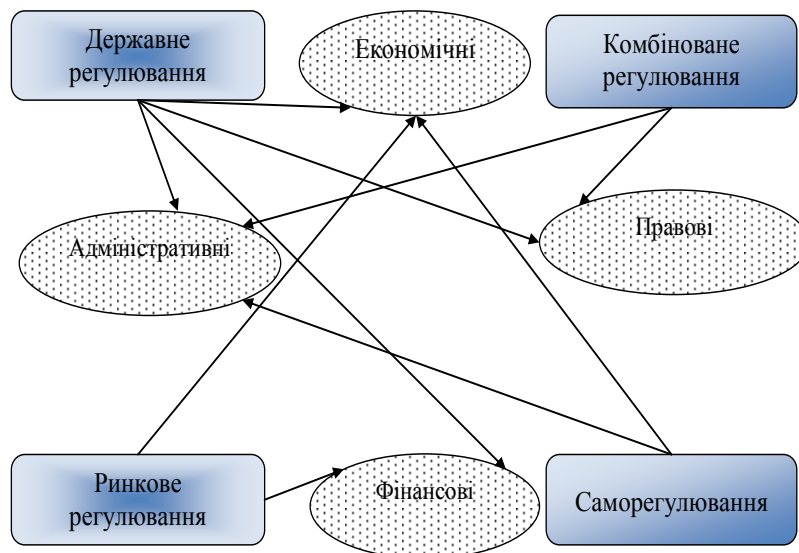

Рис. 2. Взаємозв'язок методів державного регулювання суб'єктами фінансового підприємництва

**Власна розробка.*

Тобто, на думку Дж. Стигліца, «кожного разу, коли фірма чи особа ухвалює рішення, що впливає на іншу особу чи фірму, за котре не платить жодна зі сторін, ми говоримо про існування екстерналій» [3, с. 305]. Виходячи з вищенаведених тверджень, доходимо висновку, що державне регулювання спрямоване на ліквідацію та зменшення від'ємних екстерналій.

З метою захисту національного ринку державою проводяться протекціоністські заходи. Тому для того, щоб конкурентоспроможність вітчизняних суб'єктів фінансового підприємництва не знижувалася, держава забезпечує проникнення на фінансовий ринок суб'єктів-нерезидентів. А з іншого боку, поява сильних конкурентів стимулюватиме вітчизняних суб'єктів фінансового підприємництва. До негативних ефектів існування екстерналій належить агресивна цінова політика, котра призводить до зростання витрат суб'єктів підприємництва і відповідно, до зростання цін. Тобто у держави залежно від потреби має бути можливість знизити чи усунути від'ємні екстерналії за допомогою правових та економічних норм.

З метою обмеження та мінімізації негативного зовнішнього впливу на національну економічну систему і фінансовий ринок більшість економістів схиляються до думки, що необхідним є посилення державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві. Посилення останнього передбачає контроль за рівнем витрат та посилення вимог до фінансових показників.

Проаналізуємо детальніше діяльність суб'єктів фінансового підприємництва з метою визначення способів державного регулювання витрат щодо депозитарних установ, страхування та інвестиційних посередників.

Ключове місце серед суб'єктів фінансового підприємництва посідають банки. Це обумовлено наявністю наступних особливостей:

- банківські установи оперують більшою часткою позичкового капіталу через перерозподіл на грошовому ринку, у зіставленні з будь-яким іншим суб'єктом фінансового підприємництва;
- за своїм функціональним призначенням банківські установи формують пропозицію грошей, а тому володіють можливістю безпосереднього впливу на ринкову кон'юнктуру та економічне зростання;
- право банківських установ формувати розмір грошової пропозиції визначає становище всіх інших суб'єктів фінансового підприємництва на грошовому ринку;
- здійснюючи розрахунково-касове і кредитне обслуговування, банківські установи сприяють формуванню грошових фондів усіх інших суб'єктів фінансового підприємництва і мають можливість безпосередньо впливати на їх діяльність та рівень здійснюваних ними витрат.

Виокремлення банків в окрему групу фінансового підприємництва характерне для всіх наявних класифікацій. Страхові компанії, так само, як і фінансові компанії, ломбарди та юридичні особи (лізингодавці), теж беруть активну участь у фінансовому підприємстві.

Зміст державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві полягає в оптимізації їх структури. Це складний багаторівневий процес, від якого залежить ефективність роботи як окремого суб'єкта фінансового підприємництва, так і економічної системи загалом.

Рівень державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві є значним, оскільки існує спеціальне законодавство для всіх учасників цього ринку. Проблема полягає в тому, що суб'єкти

фінансового підприємництва, наприклад, не мають можливості відмовитися від неефективних та дорогих трансакційних витрат та переспрямувати їх здійснення до спеціалізованого суб'єкта. Також проблемою аналізу витрат фінансового підприємництва є їх вимірювання.

Актуальність аналізу державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві полягає в тому, що в значній частині вони мають ймовірнісний та неформальний характер. Однак проаналізувавши бухгалтерську звітність суб'єктів підприємницької діяльності, можна дійти висновку щодо можливості їх вимірювання.

Державна політика регулювання у фінансовому підприємстві має використовуватися на всю силу з метою збору, обробки та надання економічної інформації стосовно рівня витрат. Завдяки цьому забезпечується доступ іншим суб'єктам фінансового підприємства до економічної інформації, що знижує рівень економічної невизначеності та як наслідок – знижується і рівень витрат.

Державне регулювання витратами у фінансовому підприємстві доцільно зобразити у вигляді напрямків регулювання, котрі містять щонайменше три базові частини блоку (таблиця 1).

Державне регулювання витрат у фінансовому підприємстві є впорядкуванням витрат діяльності всіх його учасників та операцій між ними з боку уповноважених на це органів. Воно охоплює різні види діяльності у фінансовому підприємстві та операцій, що здійснюються на ринку цінних паперів: емісійних, посередницьких, інвестиційних, спекулятивних тощо.

Державне регулювання витратами у фінансовому підприємстві є механізмом для підтримання рівноваги взаємних інтересів всіх учасників фінансового ринку в межах чинного законодавства. Воно необхідне, оскільки існує потреба в забезпеченні рівноцінних умов роботи всіх його учасників, захисту їх прав, підтримання ціноутворення залежно від вимог та потреб ринку, попиту та пропозиції, інфраструктури фінансового ринку. Важливість ролі державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві полягає не тільки в забезпеченні розвитку фінансового ринку, але через нього в розвитку економіки всієї країни. Відсутність механізму державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві призводить до погіршення інвестиційного клімату, недовіри потенційних інвесторів.

Система державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві у вигляді інструментів розглядає різні заходи з регулювання. Класифікацію інструментів державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві слід проводити, зважаючи на специфічний ефект від його дії.

Прикладний аспект системи державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві передбачає визначення структури регулювання відповідно до визначених завдань та напрямів їх використання. Вся різноманітність інструментів державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві може бути використана в різній комбінації для їх скорочення, подолання, усунення, протидії тощо з метою захисту фінансового ринку.

Комбінація інструментів та спосіб їх застосування визначаються метою регулювання. Для захисту національного фінансового ринку інструментарій державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві підбирається стосовно впливу на негативні фактори (таблиця 2).

Механізм державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві має національний та історичний характер, він не може бути універсальним для всіх національних систем та протягом усього існування національної економічної системи, оскільки в різних країнах і на різних історичних етапах визначаються відповідні пріоритети державної економічної політики.

У світі розрізняють дві моделі державного регулювання витратами у фінансовому підприємстві. Перша модель передбачає концентрацію функцій регулювання в державних структурах, а лише незначна частка повноважень з встановлення норм та контролю за ними делегована саморегульованим організаціям. Друга модель передбачає більший об'єм повноважень у саморегульованих організаціях та збереження за державними органами основних контрольних функцій та можливості втручання в процес саморегулювання.

У різних країнах співвідношення повноважень державних органів та органів саморегулювання різне. Причиною цього є як вплив культурних та історично усталених традицій країни, так і рівень розвитку фінансового ринку. В одних країнах роль та значення державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві мінімальна (Велика Британія, США, Японія), в інших – держава активно втручається в діяльність (Німеччина, Франція).

За ступенем жорсткості дотримання норм витрат у фінансовому підприємстві також виокремлюють дві моделі державного регулювання. Так низка країн (США, країни ЄС) передбачає жорстку систему державного регулювання витрат, що базується на жорстких і детальних нормах, тарифах, правилах і формальних процедурах та прискіпливому контролю за їх дотриманням і виконанням. Інші країни (Велика Британія, Швейцарія) поряд з суворими приписами допускають застосування неформальних домовленостей, традицій, переговорів з вирішення питань.

Будь-яка модель державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві для тої чи іншої країни не є суворо визначеною та передбачає можливість трансформації залежно від зміни кон'юнктури фінансового ринку.

Таблиця 1. Базові блоки державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві

	Частини (блоки) державного регулювання витрат	Регламенти, процедури, параметри
1	2	3
<i>Трансакційний сектор</i>		
Передконтрактна стадія	Формування інформаційного поля та проведення переговорів	1. Встановлення мінімального рівня заробітної плати працівників. 2. Встановлення тарифів на забезпечення каналів зв'язку.
Контрактна стадія	Умови укладання договорів	1. Встановлення мінімального рівня заробітної плати працівників. 2. Встановлення норм тривалості робочого часу.
Постконтрактна стадія	Моніторинг виконання договорів	1. Встановлення мінімального рівня заробітної плати працівників. 2. Відповідальність сторін державно-приватного партнерства за дотримання договірних засад співробітництва та досягнення її кінцевої мети.
	Примус до виконання умов контракту	1. Встановлення мінімального рівня заробітної плати працівників. 2. Судові витрати.
<i>Амортизаційна політика</i>		
Передконтрактна стадія	Умови здійснення діяльності	1. Встановлення економічно доцільних термінів корисного використання основного капіталу. 2. Встановлення ставок амортизаційних відрахувань. 3. Визначення механізму нарахування амортизації.
Контрактна стадія	Моніторинг виконання умов	1. Вибір та обґрунтування методів нарахування амортизації. 2. Створення умов, що забезпечують цільове використання амортизаційних відрахувань.
Постконтрактна стадія	Примус до виконання	1. Контроль за дотриманням застосовуваного методу нарахування амортизації. 2. Відстеження взаємозв'язку амортизаційної політики з інноваційною, інвестиційною та ін.
<i>Податкове законодавство</i>		
Передконтрактна стадія	Формування податкового поля	1. Визначення переліку податків та податкових ставок. 2. Визначення податкових пільг. 3. Прогнозний розрахунок операційних та неопераційних витрат, зважаючи на оцінювання кредитного ризику та ризику по депозитних операціях. 4. Визначення методів оцінювання податкового ризику та рівня витрат, пов'язаних з його убезпеченням. 5. Визначення процедури підготовки податкової звітності.
Контрактна стадія	Документальне оформлення податкових розрахунків та платежів	1. Затвердження форм документів податкового характеру (звітність, розрахунки). 2. Визначення технологічної процедури здійснення податкових розрахунків. 3. Здійснення контролю за правильністю оформлення податкової звітності.
Постконтрактна стадія	Процес регулювання оподаткування	1. Контроль за виконанням графіка податкових платежів. 2. Встановлення умов надання податкових пільг. 3. Визначення порядку покриття податкових збитків. 4. Контроль за сплатою податків. 5. Створення механізму часткової компенсації відсоткової ставки за експортними кредитами.

Продовження таблиці 1

1	2	3
<i>Грошово-кредитна політика</i>		
Передконтрактна стадія	Передумови регулювання економічних процесів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення розміру резерву від ймовірних втрат. 2. Визначення маржі за здійснення банківських операцій. 3. Встановлення лімітів на окремі банківські операції. 4. Регламентація умов видачі позичок.
Контрактна стадія	Процес регулювання економічних процесів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснення операцій з цінними паперами, грошовими коштами та іноземною валютою на відкритому ринку. 2. Встановлення ставки рефінансування (плати комерційним банкам за користування кредитними коштами).
Постконтрактна стадія	Контроль за регулюванням економічних процесів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Контроль за кількістю грошової маси в обігу. 2. Регулювання норм обов'язкових резервів. 3. Регулювання курсу національної валюти. 4. Інкасація грошових коштів, векселів, платіжних та розрахункових документів.
<i>Адміністративні заходи</i>		
Передконтрактна стадія	Встановлення умов здійснення підприємництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Платність процедури реєстрації підприємницької діяльності. 2. Встановлення розміру та порядку плати за видачу ліцензій на провадження певних видів підприємницької діяльності.*
Контрактна стадія	Здійснення підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення мінімального рівня заробітної плати працівників. 2. Встановлення тарифів на забезпечення каналів зв'язку 3. Встановлення тарифів на споживання води, газу, електроенергії тощо. 4. Встановлення норм тривалості робочого часу.
Постконтрактна стадія	Ліквідація підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення розміру компенсаційних виплат працівникам. 2. Проведення ліквідаційного аудиту. 3. Сплата державного мита.
<i>Тарифна політика</i>		
Передконтрактна стадія	Встановлення умов здійснення підприємництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення нормативів на споживання води, газу, електроенергії тощо. 2. Визначення лімітів на споживання води, газу, електроенергії тощо. 3. Формування тарифів на споживання води, газу, електроенергії тощо.
Контрактна стадія	Здійснення підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Надання дотацій. 2. Призначення субсидій.
Постконтрактна стадія	Порушення умов підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стягнення штрафів. 2. Нарахування пені.

*за видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі однієї мінімальної заробітної плати, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії.

**Власна розробка.

Таблиця 2. Застосування інструментів державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві з метою подолання негативних факторів

Негативні фактори – екстерналії	Інструменти	
	Універсальні	Спеціальні
Глобалізація	Ліміти	Норматив
Інтеграція ринків	Обмеження	Маржа
Інтеграція іноземного капіталу	Квоти	Тариф
	Податки	Дотація
	Ставки	Субсидія
	Пільги	
	Відсоткові ставки	
	Валютний курс	

**Систематизовано автором.*

Останнім часом у світі стосовно регулювання витрат у фінансовому підприємстві прослідковується тенденція зближення німецької та англо-американської систем господарювання. Причиною цього процесу є об'єднання свого часу національних ринків країн-членів ЄС. Інтеграційне регулювання витрат здійснюється відповідно до стандартів та норм Європейського Союзу, більшість з котрих закріплена в спеціальних законодавчих актах ЄС – директивах. При їх розробці максимально враховувався досвід США стосовно таких ключових пунктів:

- розкриття інформації щодо рівня та обсягу витрат у фінансовому підприємстві;
- припинення маніпулювання рівнем витрат у фінансовому підприємстві;
- обмеження інсайдерської торгівлі на фінансовому ринку;
- встановлення тарифів, ставок, норм та умов у забезпеченні чесних правил у фінансовому підприємстві.

У багатьох країнах (Японії, Швеції, Данії, Південній Кореї, Канаді та інших) наразі прослідковується тенденція об'єднання функцій регулювання витрат у фінансовому підприємстві в одному відомстві.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В Україні наразі державне регулювання витрат у фінансовому підприємстві реально здійснюється шляхом встановлення обов'язкових вимог до діяльності суб'єктів фінансового підприємства. Спектр регулювання тут незначний (див. вище таблицю 1: трансакційний сектор, амортизаційна політика, грошово-кредитна політика, податкова політика, адміністративні заходи, тарифна політика). Також державне регулювання витрат у фінансовому підприємстві характеризується такими негативними особливостями, зокрема:

- відсутня систематизована правова база щодо регулювання витрат у фінансовому підприємстві (документи, котрі мають силу закону, регулюють вузькі сфери, більш комплексні акти є підзаконними);
- відсутній реальний механізм покарання за недотримання вимог до діяльності суб'єктів фінансового підприємства.

Наразі державними органами, що здійснюють державне регулювання у фінансовому підприємстві, є:

- Національний банк України – регулює діяльність на ринку банківських послуг;
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), – регулює діяльність на ринку фінансових послуг (крім ринку банківських послуг і ринків цінних паперів та похідних цінних паперів);
- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) регулює діяльність ринків цінних паперів та похідних цінних паперів.

Спільна місія вищенаведених державних регуляторних органів полягає в підвищенні рівня прозорості та розкриття інформації (в тому числі стосовно витрат), що має привести до зменшення переліку невирішених проблем, з котрими стикаються суб'єкти фінансового підприємства.

Система державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві має бути здатною до адаптації перманентних економічних, політичних і соціальних умов в країні та за умови саморегулювання спроможна вирішити чинні негативні тенденції стосовно рівня та обсягу витрат у фінансовому підприємстві.

Важлива роль державного регулювання витрат у фінансовому підприємстві обумовлена необхідністю забезпечення єдності у структурі витрат, нагляду за фінансовим станом суб'єктів фінансового підприємства та захисту фінансового ринку. Окрім того, ефективне державне

регулювання витрат у фінансовому підприємстві сприятиме цілісному та успішному розвитку фінансового ринку. Для цього державне регулювання витрат у фінансовому підприємстві має сприяти виконанню своєї найважливішої функції – перерозподілу грошових коштів для забезпечення розвитку економіки. Для цього потрібна систематизована законодавча база стосовно норм, ставок та тарифів витрат у фінансовому підприємстві, а також держава повинна мати можливість застосовувати санкції в разі порушень чи недотримання їх встановлених граничних розмірів.

Застосування державою регуляторних функцій, у тому числі і стосовно витрат, сприятиме подоланню проблем у діяльності суб'єктів фінансового підприємства, прискоренню їх розвитку, задоволенню потреб у фінансових ресурсах, забезпеченню трансформації капіталу та розширенню переліку фінансових послуг та надання їм більшої універсальності.

Список літератури

1. Еш, С. М. Формування фінансового посередництва на ринку фінансових послуг / С. М. Еш // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Т. 18, Вип. 2(1). – С. 226-230. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_2%281%29_53.
2. Стиглиц, Дж. Ю. Экономика государственного сектора. Издательство: МГУ: ИНФРА-М, 1997. – 720 с.
3. Титаренко, І. Аналіз витрат виробництва / І. Титаренко // Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть. – Тернопіль, 2005. – С. 250-252.

References

1. Esh, S. M. (2013). Formuvannia finansovogo poserednitctva na rinku finansovikh poslug. *Visnik Odeskogo natsionalnogo universitetu*, 18, 2(1), 226-230. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_2%281%29_53.
2. Stiglitz, Dzh. Yu. (1997). *Ekonomika gosudarstvennogo sektora*. Moscow: MGU: INFRA-M.
3. Titarenko, I. (2015). *Analiz vitrat virobnitctva. Sotcialno-ekonomichni, politichni ta kulturni otcinki i prognozi na rubezhi dvokh tisiacholit*. Ternopil, 250-252.

Стаття надійшла до редакції 02.12.2017 р.